

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 174/2024-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených Prosmán a Pavlovič advokátska kancelária, s.r.o., Hlavná 31, Trnava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I (teraz Mestský súd Bratislava IV) v konaní vedenom pod sp. zn. 8C/56/2010 (teraz pod sp. zn. B1-8C/56/2010) takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 12. februára 2024 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (teraz Mestský súd Bratislava IV) (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Súčasne navrhujú, aby im ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie každému po 10 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sa žalobou doručenou okresnému súdu 6. apríla 2010 domáhali určenia neplatnosti závetov spísaných notárom Mgr. Tomášom Leškovským a poručiteľkou [REDACTED] s vydedením sťažovateľov, ktorými poručiteľka určila ako dedičov celého jej majetku žalovaných. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom z 27. júla 2021 tak, že žalobe sťažovateľov vyhovel a určil, že majetok poručiteľky je predmetom dedičstva zákonných dedičov.

3. Z dôvodu pretrvávajúcej neefektívnej činnosti súdu sa sťažovatelia ešte 18. júna 2015 obrátili na predsedu okresného súdu so sťažnosťou na prieťahy v konaní, ktorá bola vyhodnotená ako nedôvodná, a opakovane 17. mája 2022, pretože im nebolo doručené písomné vyhotovenie rozsudku v zákonom stanovenej lehote ani v predĺženej lehote. Druhá sťažnosť bola okresným súdom vyhodnotená ako dôvodná.

4. Ako zistil ústavný súd v súčinnosti s Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), krajisky súd, rozhodujúc na základe odvolania žalovaných z 18. júna 2022 rozsudkom sp. zn. 5Co/107/2023 z 31. januára 2024, potvrdil predmetný rozsudok súdu prvej inštancie a 14. marca 2024 mu vrátil spis.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní sťažovatelia podali túto ústavnú sťažnosť a poukazujú v nej najmä na opakované nariadovanie a odročovanie termínov pojednávania na účel vykonávania ďalšieho dokazovania, ako aj na to, že rozsudku sa dočkali až po 11 rokoch konania. Argumentujú, že podanie ústavnej sťažnosti je prípustné aj vtedy, ak medzičasom došlo k skončeniu zásahu do práv sťažovateľa. Uvádzajú, že k porušeniu označeného práva došlo v dôsledku neefektívnej a nehospodárnej činnosti súdu, ktorého úkony nesmerovali k rozhodnutiu vo veci. Predmet konania považujú za štandardnú súčasť rozhodovacej praxe všeobecných súdov a tvrdia, že boli plne súčinní a činnosť súdu a dĺžku súdneho konania svojím správaním žiadnym spôsobom negatívne neovplyvňovali. Vzhľadom na to sú presvedčení, že z ústavnoprávneho hľadiska je postup súdu neakceptovateľný, a to predovšetkým s ohľadom na predmet konania, ktorým je ochrana vlastníckeho práva v súvislosti s majetkom poručiiteľky. Zdôrazňujú, že sa na súd obrátili pred takmer 14 rokmi a ku dňu podania ústavnej sťažnosti nedisponujú konečným právoplatným rozhodnutím, ktoré by stav ich právnej neistoty odstránilo.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou podanej ústavnej sťažnosti je sťažovateľmi tvrdené porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov postupom okresného súdu v konaní o ich žalobe o určenie neplatnosti závetov.

7. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 10/98, I. ÚS 44/99, IV. ÚS 68/02) alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 86/08).

9. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je v prípadoch, keď sa ňou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06).

10. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06, IV. ÚS 237/09, II. ÚS 290/09, IV. ÚS 42/2010, II. ÚS 445/2016, II. ÚS 751/2017, IV. ÚS 632/2018) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi (v tomto prípade okresným súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom všeobecného súdu, ústavnej sťažnosti nie je možné vyhovieť a ústavný súd ju spravidla odmieta ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany. Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

11. Zo samotnej ústavnej sťažnosti vyplýva, že okresný súd vo veci sťažovateľov meritórne rozhodol rozsudkom z 27. júla 2021. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že v čase podania ústavnej sťažnosti už aj krajský súd rozhodol o odvolaní žalovaných, pričom rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, takže sťažovateľmi tvrdená právna neistota bude odstránená doručením im rozsudku krajského súdu z 31. januára 2024, čím bude ich vec právoplatne skončená. Z uvedeného je zrejmé, že ešte pred podaním ústavnej sťažnosti konal v právnej veci sťažovateľov krajský súd a okresný súd, ktorý sťažovatelia označili ako porušovateľa ich práv, už v tom čase nemohol ovplyvniť priebeh napadnutého konania, a preto ani porušiť namietané právo sťažovateľov.

12. Nad rámec ústavný súd pripomína, že pri hodnotení toho, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ESLP posudzuje dĺžku konania ako celok bez ohľadu na jednotlivé fázy konania (pozri napr. rozsudky ESLP vo veciach Bubláková proti Slovenskej republike z 15. 2. 2011, Čičmanec proti Slovenskej republike z 28. 6. 2016). Treba však podotknúť, že ESLP vo svojom rozhodovaní koná proti Slovenskej republike ako porušovateľovi práv a z toho dôvodu posudzovaná dĺžka konania ako celok je relevantná. Pri posudzovaní veci ústavným súdom v konaní podľa čl. 127 ústavy ústavný súd koná proti konkrétnemu porušovateľovi práv sťažovateľa v čase podania ústavnej sťažnosti.

Ak sťažovateľom označený porušovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti vo veci sťažovateľa už rozhodol, nemohol byť v čase podania sťažnosti porušovateľom práv sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov za predpokladu, že sa mu vec súdom vyššej inštancie nevrátila na ďalšie konanie (IV. ÚS 517/2021, I. ÚS 208/2023, I. ÚS 234/2023).

13. Aj keď postup okresného súdu v napadnutom konaní nemožno z časového hľadiska vôbec hodnotiť ako optimálny, keďže prvoinštančné konanie trvalo 11 rokov, čo okresnému súdu treba jednoznačne vytknúť, je zrejmé, že zo strany okresného súdu došlo k rozhodnutiu veci ešte pred podaním ústavnej sťažnosti. V čase odoslania ústavnej sťažnosti sťažovateľov ústavnému súdu (12. februára 2024, doručená elektronicky toho istého dňa) bolo vo veci sťažovateľov definitívne rozhodnuté tak okresným súdom, ako aj krajským súdom.

14. Podľa názoru ústavného súdu sťažovatelia nekonali v záujme efektívnej ochrany svojho práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorého obsahom je primárne a materiálne odstránenie stavu právnej neistoty, ktorá nastane právoplatnosťou rozhodnutia súdu (m. m. IV. ÚS 419/2020). Materiálna kompenzácia porušeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je len sekundárnym, nie primárnym dôsledkom jeho porušenia a jej priznanie je viazané navyše na vyslovenie jeho porušenia za súčasného skutkového zistenia o pretrvávajúcom stave právnej neistoty v dôsledku neskončeného sporu (IV. ÚS 617/2021).

15. Sťažovatelia sa nebránili ústavnou sťažnosťou, v ktorej by namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v snahe doceliť čo najskoršie rozhodnutie odvolacieho súdu o podanom opravnom prostriedku proti rozsudku okresného súdu, t. j. v čase trvania, podľa ich názoru, právnej neistoty. Využili možnosť podania ústavnej sťažnosti až po tom, ako všeobecné súdy v ich veci meritórne rozhodli. Podľa názoru ústavného súdu tak sťažovatelia nekonali v snahe svoje právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ochrániť, ale ich postup nasvedčuje využitiu celkovej dĺžky napadnutého konania okresného súdu a krajského súdu v záujme dosiahnuť priznanie čo najvyššej materiálnej kompenzácie.

16. Tento skutkový stav bol preto so zreteľom na obsah ústavnej sťažnosti, ako aj s prihliadnutím na zmysel a účel namietaného práva ústavným súdom vyhodnotený tak, že v čase podania ústavnej sťažnosti už nemohlo postupom okresného súdu dochádzať k porušovaniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľov pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

17. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

18. V závere ústavný súd poukazuje na to, že pokiaľ ide o rozhodovanie o trovách konania, v dôsledku tzv. novej súdnej mapy bude príslušným na rozhodnutie Mestský súd Bratislava IV, a dopĺňa, že ak by ďalší priebeh konania signalizoval vznik prietahov, toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni

sťažovateľom, aby po splnení všetkých zákonných podmienok predložili ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. apríla 2024

Libor Duľa
predseda senátu